

*Vljudno vabljeni na predstavitev
knjige prof. Franceta Pibernika*

Pozni november za pesnika

Biografska pripoved

France Balantič

*Pogovor s prof. Pibernikom
bo vodila urednica Cvetka Rezar.*

petek, 27. oktober 2017, ob 18⁰⁰

Biografska pripoved o pesniku Francetu Balantiču zajema celovitost njegove kratke življenjske poti. Na domiseln način se ukvarja z ustvarjalnimi trenutki Balantičeve poetičnosti, predstavlja usodni preobrat ob njegovi odločitvi, da vstopi med vaške stražarje, in dramatične trenutke njegove prezgodne smrti, posebej pa se zadrži ob literarni usodi, ki jo je njegova poezija doživljala v povojnem obdobju, ko mu je po eni strani literarna javnost priznavala izjemnost pesniške izpovedi sredi vojnih grozot, po drugi strani pa ga je politično nazorska stran vztrajno zavračala. Po letih prečiščevanja se pesnikova zgodba po Francetu Piberniku spet vrača in v slovenski kulturni zavesti na novo osvetljuje njegov pozni november.

Pesnik **France Balantič** spada med tiste slovenske pesnike, ki so umrli zelo mladi, njega pa je zaradi zgodovinskih okoliščin doletela še posebna življenjska in literarna usoda. Pesniško se je začel uveljavljati tik pred drugo svetovno vojno in v njej ustvaril izjemno liriko, ki pa je zaradi njegove tragične smrti izšla šele po njej, in sicer leta 1944 pod naslovom **V ognju groze plapolam**. Po letu 1945 je bil prepovedan, po osamosvojitvi pa ga je slovenska literarna zgodovina uvrstila med klasike. Romaneska zgodba o pesniku Francetu Balantiču se v temeljih opira na dejanske razsežnosti njegovega življenja. Vse osebe, ki soustvarjajo biografsko pripoved, so realne in jih je avtor skušal v pesnikov delokrog vzpostaviti v dejanskih medsebojnih odnosih, seveda pa je marsikaj popolnoma literarno izpeljano, kot je to narekovala smer pripovedi. Pisec se je v prvem delu močno opiral na Balantičeve pesmi, ki najneposredneje ilustrirajo njegova razpoloženja in spoznanja, v drugem delu pa precej na ohranjeno korespondenco in spominska pričevanja sodobnikov. Glede na to, da je občuten del pesnikove usode povezan z izjemnim dogajanjem okrog njegove osebnosti in njegove poezije v povojnem obdobju, je v sklepnem delu pripovedi vključeno tudi to.

France Pibernik je pesnik, pisatelj, esejist in literarni zgodovinar. Rodil se je leta 1928 v Suhadolah pri Komendi. Gimnazijo je končal v Kranju, slavistiko pa v Ljubljani. Najprej je bil profesor na Dobrovem v Brdih, nato pa do upokojitve v Kranju. Njegova ustvarjalnost z upokojitvijo ni prenehala, ampak je ravno nasprotno še plodnejša. Napisal je več pesniških zbirk, najprej v novoromantičnem slogu, pozneje pa se je bolj razvijal v modernizem. Tudi na esejističnem in literarnozgodovinskem področju je objavil več vidnejših del, njegova osrednja pozornost pa je usmerjena v proučevanje literature iz druge svetovne vojne in zdomstva, zlasti tiste, ki je bila zaradi političnih in ideoloških razlogov zamolčana. Tako je izšlo več knjig (med drugim *Temni zaliv Franceta Balantiča*, predhodna monografija predstavljene knjige), v katerih predstavlja življenje in delo avtorjev, ki so bili v komunističnem režimu politično prepovedani.

Tisto jutro, na svetega Jožefa dan, 19. marca 1943, je Balantič vstal prej kot po navadi in tudi gospodinja mu je pripravila zajtrk prej kot sicer. Povedal ji je, da za nekaj časa odhaja k prijatelju na Notranjsko in da naj nič ne skrbi zanj. Še enkrat se je ozrl po sobi, pogledal po mizi, kjer so ležale knjige in rokopis pesniške zbirke. Vse je pustil, kot da odhaja samo za kakšen teden. Oprtal si je nahrbtnik z najnujnejšim in že je stal na pragu. Gospodinja je gledala za njim, kako je odločno stopal proti mestu.

Balantiča je preganjala skrb za Marijo. Ob zadnjem obisku mu je zaupala, da ji terenci grozijo. Začasno se je preselila k sorodnikom v Grahovo, toda, ker so se grožnje stopnjevale, sta brata, ki sta bila v postojanki, predlagala, naj se umakne k bratrancu v Preserje pri Podpeči na Barju. Zadnji večer pred slovesom sta si iz dna src priznala medsebojno zaupanje in ljubezen, naslednji dan pa sta se poslovila, ne da bi vedela, da za vedno.

»Kje je tisti čas,
ko sem bil pramenolas poet,
ko sem v rožnih ustih nosil cvet
in je kot cekin zvenel moj glas?«

*Zunaj pa se je v pokrajini med Slivnico in Javornikom in čez rahlo vzvalovano gladino Cerkniškega jezera ves orošen razgrinjal pozni november. **Bil je pozni november, pozni november za pesnika.***

Pesnik France Balantič je bil poslej navzoč na drug način, v uradno potrjeni javnosti. Vsekakor je bil tu, čeprav ne čisto tako kot Kosovel. Senca dosedanjih nasprotnikov, v prvi vrsti borčevske organizacije, se je vlekla še naprej, vendar je bila potisnjena ob stran, ker se je razmišljanje o pesniku preneslo na druge ravni, zlasti pa je bilo pomembno, da je Balantiča vzela v pretres stroka, da so ga presojali literarni zgodovinarji, slovenisti vseh generacij, kar je pomenilo, da je postal stalni predmet znanstvenega raziskovanja.

Pesnik France Balantič pa je po dolgem romanju skozi čas naposled s svojo poezijo ostal sam. Vaško pokopališče ob Cerkniškem jezeru mu sije v neskončnost.

Njegov pozni november se vrača kakor spomin, a v njem ostaja čisto sam. Bolj kot kdaj.